

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Dato: 29. november 2014
Deres ref:
Vår ref: FNB

Høring – Forslag til forenklinger og endringer i forskrift om byggesak.

Det vises til departementets utsendelse av ovennevnte forskriftsforslag datert 3. juli 2014.

Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) er enig i mange av tiltakene som foreslås for å forenkle byggesaksprosessen. Vi finner det prisverdig at myndighetene tar skritt for å forenkle byggesaksprosessen for å oppnå en raskere gjennomføring av bygge- og anleggsprosjekter.

Behovet for raskere og enklere saksbehandlingsprosesser må imidlertid veies opp mot utbyggerens behov for forutberegnelighet. Vi er noe bekymret over at forenklingene vil kunne gå på bekostning av behovet for forutberegnelighet. I arbeidet med forenklinger som følge av at flere tiltak unntas søknadsbehandling, må en også ta i betraktning de antatte merkostnader som følge av mer etterarbeid for kommunen.

Vi er sterkt imot de foreslåtte kvalifikasjonskravene for ansvarsrett ved utførelse innen i tiltaksklasse 1. Forslaget innebærer i praksis både en endring og en utestenging av en rekke små og godt kvalifiserte entreprenører. De foreslåtte kravene må derfor endres og tilpasses disse bedriftene. Vi ber om et møte for å presentere de utfordringer og konsekvenser dette forslaget innebærer samt hvordan dette kan løses slik at de bedriftene fortsatt kan gis ansvarsrett som i dag.

Erklæring om ansvarsrett i hver enkelt byggesak.

I dag er det den som søker kommunen om ansvarsrett som definerer og beskriver ansvarsrettsområdet. Kommunen skal da på forhånd som en del av saksbehandlingen kontrollere om hele byggesaken er underlagt ansvar og om beskrivelsene av ansvarsfordelingen er dekkende for det omsøkte tiltaket. I tillegg skal kommunen kontrollere at vedkommende bedrift har tilstrekkelige kvalifikasjoner før det tildeles ansvarsrett.

Idet kommunen ikke lenger skal forhånds godkjenne inndelingen av ansvarsrettsområder, vil risikoen for uriktig beskrivelse av ansvarsområder kunne øke. Dette vil igjen kunne føre til økte konflikter mellom kommunen og de ansvarlige samt mellom de ansvarlige senere og under byggesaksprosessen om hvem som har ansvaret for de ulike deler av et prosjekt.

MASKINENTREPRENØRENE'S FORBUND

Org nr.: 980 037 541

Hovedkontor
Postboks 505 Sentrum
0105 Oslo
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
Telefaks: 22 33 31 89
firmapost@mef.no

www.mef.no

REGION ØST

Hedmark
Oppland
Østfold
Oslo/Akershus
Postboks 44
2301 Hamar
Grønnegata 40
2300 Hamar
Telefon: 958 72 000

Distriktkontor
Østfold
Oslo/Akershus
Adr. og tlf. se
MEF hovedkontor

REGION SØRØST

Buskerud
Vestfold
Telemark
Broen 6
3170 Sem
Telefon: 33 35 99 90

REGION SØRVEST

Agder
Sør-Rogaland
Kongensgate 24
4610 Kristiansand
Telefon: 958 38 000

REGION VEST

Nord-Rogaland
Hordaland
Sogn og Fjordane
Eidsvågbakken 1
5105 Eidsvåg
Telefon: 55 53 55 40

REGION MIDT

Møre og Romsdal
Sør-Trøndelag
Nord-Trøndelag
Hornebergveien 1
7038 Trondheim
Telefon: 73 95 69 40

REGION NORD

Nordland
Troms
Finnmark
Postboks 3670
9278 Tromsø
Stakkevollvn 41
9010 Tromsø
Telefon: 77 62 44 22

Distriktkontor
Finnmark
Postboks 1214
9504 Alta
Skoleveien 12
9504 Alta
Telefon: 915 22 210

SEKSJON RESSURS OG MILJØ

Fagavdelingene
Skog
Brønn og spesialboring
Gjenvinning og avfalls-
håndtering
Postboks 505 Sentrum
0105 Oslo
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00

Det er derfor behov for at det utarbeides et verktøy bedriftene kan anvende når de skal beskrive ansvarsområdene. Et slikt verktøy må være på plass i god tid før reglene settes i kraft. Det siktes her til standardtekster for beskrivelse av ansvaret i en byggesak. Frem til i dag har myndighetene vært tilbakeholdne med å utarbeide forslag til slike beskrivelser. Et slikt verktøy bør være på plass de reglene settes i kraft. Dette verktøyet/standardtekstene bør utarbeides i nært samarbeid med bransjeorganisasjonene.

Kvalitetssikringsrutiner

Begrepet styringssystem foreslås erstattet av en nytt begrep; kvalitetssikringsrutiner. Begrepet «rutiner for kvalitetssikring» er knyttet til reglene om ansvarsrett mens begrepet «Kvalitetssikringssystem» er knyttet reglene om sentral godkjenning.

Departementet begrunner denne endringen med at på denne måten «sikres det at arbeidet er utført i samsvar med regelverket og byggetillatelsen og at foretakets kompetanse er brukt i tiltaket. Krav om kvalitetssikringsrutiner retter seg utelukkende mot foretakets ansvarsområde i byggesak eller godkjenningsområde for sentral godkjenning.»

Vi synes det er uklart hva departementet mener med disse nye begrepene. Vi er også kritiske til innføringen av helt nye kvalitetsbegreper i forhold til de begreper som er i regelverket i dag av hensyn til brukerne av regelverket.

Dersom myndighetene innfører nye begreper, er det helt vesentlig brukerne av regelverket oppfatter disse som tydelig definerte. De nevnte begrepene fremstår som uklare både i regelverket og i kommentarene til forslaget. At det fra før av i bransjen benyttes en rekke ulike begrepsbetegnelser innen for kvalitetsledelsesområdet for å beskrive systemer eller de ulike deler av det, gjør ikke dette enklere. Ulike begreper med ulik forståelse skaper dårlig kommunikasjon innad byggesaksprosessen og øker faren for misforståelser mellom bedrifter, byggherrer og myndigheter.

Vi gjør oppmerksom på entreprenørene i anleggsbransjen i dag må forholde seg til en rekke ulike systemkrav som stilles av andre myndigheter (bl.a. Arbeidstilsynet og DSB samt offentlige byggherrer). Disse aktørene benytter ofte ulike begreper for å beskrive kravene til kvalitetssystemer hos bedriftene. Denne forskjellen i bruken av begreper er allerede i dag utfordrende for entreprenørene å forholde seg til.

Vi mener derfor at departementet må finne frem til andre og mer entydige begreper. Vi mener at en i stedet bør tydeliggjøre konkret hva systemet skal bestå av fremfor å innføre nye begreper.

Utdanningsnivåer – krav til kvalifikasjoner ved ansvarsrett

Vi er enige i at innføring av en ordning med erklæring om ansvarsrett krever at regelverket er tydelig på hvilke kvalifikasjonskrav som stilles for å kunne påta seg ansvarsrett. Det må kommuniseres klart og tydelig hvilke kvalifikasjonskrav som stilles når forhåndsgodkjenningen fjernes.

Med *unntak av kravene til utførelse tiltaksklasse 1*, er vi enige i forslagets kodifisering av kvalifikasjonskrav. Når det gjelder tiltaksklasse 1 er vi uenig i forslaget slik det fremstår nå.

Det vises til at forslaget om overgang fra en forhåndsgodkjenning til en registreringsordning vedr. den lokale godkjenningen medfører en rekke konsekvenser som ikke er tilstrekkelig

ivaretatt i det nye forslaget om kvalifikasjonskrav når det gjelder utførelse innen tiltaksklasse 1.

Situasjonen i anleggsbransjen – mange enmannsbedrifter uten formell kompetanse

Anleggsbransjen består i dag av godt kvalifiserte bedrifter med god formal- og realkompetanse innen både det å drive bedrift og innen faget anleggsteknikk. Dette gjelder både små, mellomstore og store entreprenørbedrifter. MEF representerer godt over 70 % av entreprenørene innen anleggsbransjen.

Denne næringen består av en mengde enmannsbedrifter. Dette er bedrifter som utgjør en viktig del av kapasiteten for å gjennomføre planlagte bygge- og anleggsprosjekter, og som kun har realkompetanse.

Disse enmannsbedriftene har lang og god realkompetanse i å drive en bedrift i anleggsbransjen og innehar god anleggsteknisk kompetanse uten formalkompetanse (fagbrev). Dette er bedrifter som i dag ikke har sentral godkjenning, men påtar seg ansvarsrett ved å søke lokal godkjenning fra prosjekt til prosjekt. De er ofte godt kjent lokalt i de kommunene de har sin virksomhet både blant kommunale oppdragivere og bygningsmyndigheter, samt hos private oppdragsgivere.

Mange av disse bedriftene er også involvert i store offentlige anleggsprosjekter som underentreprenører. Disse er godt kjent hos de større hovedentreprenørene som ofte er avhengig av å gi disse oppdrag i større samferdsels og VA-prosjekter for å kunne dekke kapasiteten i gjennomføringen.

Dette er mao. små bedrifter som utgjør en stor del av anleggsbransjen og som er helt nødvendig for å sikre kapasiteten ved gjennomføring av både små og store prosjekter.

Disse bedriftene må gis muligheten til å påta seg ansvarsrett som tidligere når den lokale godkjenning fjernes og i en overgangsordning til disse har fått formalisert sin kompetanse. Dette må skje uten at de stilles ovenfor særskilte tilleggskrav til rette for uten at det stilles særskilt krav til kommunal godkjenning eller dispensasjon for at disse kan påta seg ansvarsrett.

Den lokale ordningen (men også en ny sentral ordning slik som ekspertutvalget i bransjen foreslår i ovennevnte rapport) må legge til rette for at disse bedriftene kan drive sin forretningsvirksomhet videre som i dag og uten å få redusert sine konkurransevilkår i forhold til hva situasjonen er pr. i dag.

Vi mener at utgangspunktet må være at det stilles krav om fagbrevutdanning for de bedrifter som ønsker å påta seg ansvarsrett. Men det må innføres en overgangsordning, slik at alle de små bedriftene det her er tale om, får tid til å skaffe seg fagbrev.

To veier til formalkompetanse for de uten fagbrev

Bedrifter som ikke har fagbrev har anledning til å skaffe dette ved å henvende seg til fylkeskommunen og avlegge en fagbrevprøve på bakgrunn av lang praksis innenfor anleggsteknikk og bestått vg3-eksamen. Denne ordningen fungerer tilfredsstillende.

De som ikke har kompetanse til å ta en teoriprøve, kan henvende seg til fylkeskommunen og be om en realkompetansevurdering med utgangspunkt i et bestemt yrkesfagnivå. Hvis vedkommende mangler elementer som norsk, engelsk eller matematikk, kan disse ta kurs

innen disse fagene for å skaffe seg denne formalkompetansen. *Det er disse formalkravene som utgjør et stort hinder for en rekke en-mannsbedrifter bestående av voksne fagfolk med god lang praksis innen anleggsteknikk.* Adgangen til realkompetansevurdering fungerer heller ikke i alle fylkene og denne må også først på plass.

Det er derfor helt nødvendig at det utarbeides en overgangsordning som ivaretar denne siste gruppen. Dette bør gjøres i samsvar med organisasjonene i anleggsbransjen (MEF og NAF) og utdanningsmyndighetene. Dette er en klar forutsetning for at vi kan støtte forslaget.

Det vises også Bygge- og anleggsnæringens ekspertutvalg for godkjenning av kvalifikasjoner og innsats mot useriøse aktører, se deres rapport Enkelt Å Være Seriøs – Ny Sentral Godkjenning (NSG). I rapporten som en samlet bygge- og anleggsbransje står bak, understrekes det på s. 57 at disse foretakene må ha mulighet til å være kvalifisert for ansvar når realkompetansen er relevant og god nok.

Vi mener derfor at det må opprettes en overgangsordning lokalt. Dette f.eks. kan gjøres ved at disse bedriftene kan påta seg ansvarsrett for utførelse - UTF tiltaksklasse 1 - under følgende vilkår:

1. Bedrift som ikke innehar fagbrev hvor vedkommende kan dokumentere minimum 5 års relevant praksis innen anleggsteknikk, kan påta seg ansvarsrett. Det gis en frist til å skaffe seg fagbrev innen 2 år etter at ordningen trer i kraft.
2. Bedrift som kan dokumentere sin eksistens i minimum 10 år når ordningen trer i kraft, gis sentral godkjenning. Forutsetningen er at vedkommende har drevet bedriften (bedriftsledelse) og opparbeidet seg fagkompetanse innen anleggsteknikk med 10 års erfaring (referanseprosjekter). Det innebærer at bedriften vil oppnå sentral godkjenning uten å ta fagbrev. Godkjenningen vil ha sin varighet (inkludert fornyelser) helt til bedriften avvikles eller ved skifte av daglig leder.

Alternativ 1 er ment som et generelt krav til bedrifter som enkelt kan skaffe seg fagbrev ved å gå opp til en eksamen, mens alternativ 2 er ment for de bedrifter som er drevet av godt voksen personell og hvor det er lite hensiktsmessig å kreve at vedkommende skaffer seg fagbrev.

I rapporten fra ekspertutvalget er dette forholdet påpekt ved at bedrifter som ikke har formell kompetanse med lang og solid realkompetanse kan gis sentral godkjenning. Dette må ivaretas i den lokale registreringsordningen.

Praksis

Forslaget viderefører også kravene til praksistid. Som et krav for å vurdere bedriftens kvalifikasjoner i en sentral ordning, er dette et hensiktsmessig utgangspunkt. Men vi er bekymret for nyetablering av nye bedriften og muligheten til «knoppskyting» hvis kravene til antall års praksis blir praktisert uten smidighet.

Reglene bør derfor legges til rette for at kravene til kvalifikasjoner kan benyttes på en smidig måte slik at små nystartede bedrifter hvor vedkommende eksempelvis har tatt fagbrev men mangler opparbeidet praksis, har muligheten for å kunne være underentreprenør.

Kvalifikasjonskrav og tiltaksklasser

Det vises til at en rekke oppdragsgivere (både offentlige og private) benytter godkjenningsordningens kvalifikasjonskrav i privatrettslig sammenheng utover det disse

kravene er tiltenkt. Det er derfor viktig at de utformes på en slik måte og med gode beskrivelser i veiledning at de ikke kan brukes på en måte som kan medføre at entreprenører stenges ute fra oppdrag de er tilstrekkelig kvalifiserte til. Et eksempel er kommuner som stiller krav om tiltaksklasse 2 for enkle gravearbeider i kommunal vei.

Mesterbrev – ingen fagutdanning

Departementet foreslår og videreføre kravet om Mesterbrevutdanning som et tilstrekkelig og relevant fagkvalifikasjon for å kunne påta seg ansvarsrett innen både utførelse og prosjektering.

Kravet for å kunne påta seg ansvarsrett mener vi må være knyttet opp mot bedriftens *faglige kvalifikasjoner*. Videre at de faglige kvalifikasjonene er tilstrekkelige og relevante for de oppgavene som skal gjennomføres.

MEF har i langt tid vært svært kritisk til at departementet har befestet Mesterbrevutdanningen som en fagutdanning for gjennomføring og prosjektering av byggeprosjekter. Enda verre er det at Mesterbrevet opphøyes til å ligge på samme nivå som Fagskole med fagplan for linjefag.

Vi vil påpeke at Mesterbrevutdanningen *ikke er en fagutdanning*. Mesterbrevutdanningen er en utdanning innen *ledelse, økonomi og markedsføring*.

Vi mener derfor at mesterbrevet ikke bør være grunnlag for å kvalifisere for ansvarsrett.

Fagretninger innen anleggsektoren som ikke er ivaretatt i godkjenningsordningen

Brønnborere

Brønnborere er en faggruppe som består av alt fra fagpersonell med ingeniørutdanning til kun ikke-formalisert realkompetanse. I dag eksisterer det ingen fagutdanning for disse. Kravet om kvalifikasjonskrav for denne gruppen vil derfor være uhensiktsmessig når det gjelder ansvarsrett. Det arbeides undertiden med å etablere en fagbrevutdanning. Men før den er på plass, må det etableres en overgangsordning for disse bedriftene slik at de kan påta seg ansvarsrett i de tilfeller det stilles krav om søknadsplikt.

Sprengningsbedrifter

For mange mindre sprengningsbedrifter er det viktig å få godkjent sin realkompetanse. Denne kompetansen er grunn til at de sitter med bergsprenger og bergsprengningsleder sertifikater. Mange har tilegnet seg dette sertifikatet gjennom ulike ordninger opp gjennom årene. Det er også i overgangsordninger og lovpålagte kurs lagt vekt på god faglig kompetanse.

Det er mange mindre sprengningsbedrifter som ikke har formell utdanning (fagbrev). De er imidlertid vurdert av DSB til å være faglig kvalifisert til utføre sprengningsarbeider. Vi kan ikke komme i en situasjon hvor sprengningsbedrifter er kvalifisert av DSB til å utføre sprengningsarbeider, men kan ikke påta seg ansvarsrett for sprengningsarbeider i en byggesak. Kvalifikasjons-kravene må derfor legges til rette for at disse bedriftene også kan påta seg ansvarsrett.

Andre fagområder

Det er flere fagområder innen anlegg som ikke dekkes opp av formelle ordninger; Fundamentering, retningsstyrt boring i fjell og løs masser, fjellsikring, spesialfirmaer som

driver grunnforsterkning. Disse må også ivaretas. Ved innføringen av de nye godkjenningsområdene i SAK10 ble disse fagområdene ikke vurdert av direktoratet.

Ikrafttredden av nylig vedtatt lovendring og forslag til endringer i SAK10

Som kjent har bygge- og anleggsnæringens ekspertutvalg på oppdrag fra departementet utarbeidet et forslag om ny og utvidet sentral godkjenning.

Som utvalget understreker i rapporten vil også MEF påpeke viktigheten av at reglene om lokal godkjenning blir videreført inntil nye og forbedrede ordninger, som sikrer kvalifikasjoner og seriøsitet i bygge- og anleggsnæringen, er på plass. I motsatt fall vil de negative konsekvensene kunne bli betydelige i form av reduserte kvalifikasjoner hos foretakene og tiltakene, større spillerom for useriøse aktører, ulike konkurransevilkår, redusert skatteinngang og økende problemer med sosial dumping mv.

Det er derfor helt avgjørende at den lokale godkjenningen videreføres som i dag helt til ny sentral godkjenning er på plass. Vi støtter utvalgets rapport på dette punkt og nøyer oss med å vise til denne.

Vi har ingen øvrige vesentlige merknader til forslaget

Om MEF

MEF er en frittstående bransje- og arbeidsgiverorganisasjon som representerer ca. 1950 små, mellomstore og store bedrifter.

Hovedtyngden av medlemsbedriftene driver maskinell anleggsvirksomhet, men forbundet organiserer også skogsentreprenører, brønnborere og gjenvinnings- og avfallsbedrifter. Samlet omsetter medlemsbedriftene for rundt 60 milliarder kroner i året og sysselsetter 26.000 arbeidstakere. MEF har egen hovedavtale med LO/Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og tariffavtaler med NAF og Fellesforbundet. MEF står utenfor NHO, men er medlem av Bygge-, anleggs- og eiendomsrådet (BAE-rådet).

Bulldosereiernes Landsforening ble opprettet i 1948 av bulldosereiere som ønsker å stå sammen for å oppnå ens prisberegninger og felles avlønningssystem. Navnet ble endret i 1961 til Maskinentreprenørenes Forening, og i 1974 til Maskinentreprenørenes Forbund.

Med vennlig hilsen
Maskinentreprenørenes Forbund (MEF)

Trond Johannesen
Adm. direktør

Finn N. Bangsund
Spesialrådgiver